LPM174/2017
ID intern unic: 371969
Версия на русском

Versiunea originala
Fişa actului juridic

Republica Moldova

PARLAMENTUL

LEGE Nr. 174
din 21.09.2017

cu privire la energetică

Publicat : 20.10.2017 în Monitorul Oficial Nr. 364-370 art Nr : 620

MODIFICAT
LP238 din 08.11.18, MO441-447/30.11.18 art.709
LP172 din 27.07.18, MO321-332/24.08.18 art.529; în vigoare 24.08.18
LP74 din 26.04.18, MO235-244/29.06.18 art.368

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIŢII GENERALE

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabileşte cadrul juridic pentru organizarea, reglementarea şi asigurarea funcţionării eficiente şi sigure a sectoarelor energeticii.

Articolul 2. Scopul legii şi sfera de aplicare

(1) Prezenta lege are drept scop:

a) crearea cadrului juridic pentru organizarea şi desfăşurarea activităţilor în sectoarele energeticii în condiţii de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, calitate şi transparenţă;

b) instituirea condiţiilor de bază necesare pentru asigurarea independenţei autorităţii de reglementare;

c) reglementarea raporturilor juridice dintre întreprinderile energetice, dintre întreprinderile energetice şi consumatori, utilizatorii de sistem, precum şi dintre întreprinderile energetice şi organele centrale de specialitate, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, autoritatea de reglementare,

alte autorităţi publice, precum şi autorităţile administraţiei publice locale;

d) crearea condiţiilor necesare pentru limitarea activităţii de monopol, pentru liberalizarea pieţelor energeticii, precum şi pentru promovarea concurenţei pe pieţele energeticii;

e) instituirea principiilor de bază pentru asigurarea consumatorilor cu energie de calitate în condiţii echitabile, transparente şi nediscriminatorii;

f) crearea cadrului juridic pentru asigurarea securităţii energetice a ţării.

(2) Sub incidenţa prezentei legi intră:

a) organizarea şi funcţionarea autorităţii de reglementare, precum şi condiţiile de desfăşurare a activităţii acesteia;

b) supravegherea energetică de stat;

c) organizarea şi desfăşurarea activităţilor în sectoarele energeticii;

d) evidenţa energiei;

e) securitatea şi protecţia obiectelor energetice;

f) protecţia consumatorilor.

Articolul 3. Noţiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noţiuni principale semnifică:

consumator – consumator final de energie electrică, de gaze naturale, consumator de energie termică, consumator de alte tipuri de energie;

distribuitor de energie termică – unitate termoenergetică ce desfăşoară activitatea de distribuţie a energiei termice în condiţiile prezentei legi şi ale Legii nr. 92/2014 cu privire la energia termică şi promovarea cogenerării;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat măsurării cantităţii de energie produsă, exportată, importată, transportată, distribuită, stocată, furnizată şi/sau comercializată, care este legalizat şi verificat metrologic;

energetică – ramură a economiei naţionale care include următoarele sectoare: electroenergetic, termoenergetic, de gaze naturale, de produse petroliere şi de combustibil solid şi lichid;

energie – orice tip de produs energetic, combustibilii, energia electrică, energia termică, energia din surse regenerabile sau orice alt tip de energie;

întreprindere energetică – persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfăşoară cel puţin una dintre activităţile reglementate prin Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică şi promovarea cogenerării, Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile şi prin Legea nr. 461/2001 privind piaţa produselor petroliere (în continuare – *legi sectoriale*);

laborator electrotehnic – laborator autorizat de organul supravegherii energetice de stat, care are dreptul de a efectua măsurări şi încercări profilactice şi de reglare-recepţie în reţelele şi instalaţiile electrice;

obiecte energetice – instalaţii de producere, centrale electrice, centrale termice, reţele, instalaţii, utilaje, mecanisme, echipamente şi aparate, care, împreună cu clădirile şi spaţiile în care sînt instalate, se utilizează pentru explorarea, extragerea, rafinarea, producerea, transportul, distribuţia, stocarea şi/sau comercializarea energiei;

operator de sistem – operator al sistemului de transport, operator al sistemului de distribuţie din sectorul electroenergetic, operator al sistemului de transport, operator al sistemului de distribuţie din sectorul gazelor naturale, care deţin licenţă pentru desfăşurarea activităţilor respective în conformitate cu Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică şi Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

Capitolul II

COMPETENŢE ADMINISTRATIVE. SUPRAVEGHEREA ENERGETICĂ DE STAT. SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ DE STAT ÎN DOMENIUL SECURITĂŢII INDUSTRIALE

Articolul 4. Competența Guvernului

(1) Pentru asigurarea funcționării şi dezvoltării sectoarelor energeticii, Guvernul:

a) stabilește politica de stat în domeniul energeticii şi direcțiile prioritare de dezvoltare ale acestuia;

b) elaborează strategia energetică şi o transmite Parlamentului spre adoptare;

c) aprobă programele de stat de dezvoltare în domeniul energeticii, conform competenţelor;

d) creează premisele şi condițiile necesare pentru dezvoltarea şi funcționarea eficientă şi durabilă a sectoarelor energeticii;

e) asigură securitatea energetică a statului;

f) aprobă planurile de acțiuni pentru situații excepționale în conformitate cu legile sectoriale;

g) stabilește cantitatea minimă obligatorie a rezervelor de combustibil, necesară centralelor electrice şi termice care utilizează combustibil fosil;

h) promovează interesele sectoarelor energeticii pe plan internațional;

i) promovează cooperarea regională şi internaţională în sectoarele energeticii.

(2) Pentru asigurarea dezvoltării durabile a sectoarelor energeticii, precum şi pentru consolidarea securității energetice naționale, Guvernul este în drept să creeze fonduri speciale sau fonduri investiţionale.

(3) Guvernul exercită şi alte atribuţii stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

Articolul 5. Atribuțiile organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii

(1) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii are următoarele atribuții:

a) elaborează şi promovează politica de stat în domeniul energeticii;

b) elaborează balanţa energetică de perspectivă a statului şi o publică pe pagina sa web oficială;

c) elaborează programele de stat de dezvoltare în domeniul energeticii;

d) elaborează şi promovează actele legislative şi normative în domeniul energeticii, inclusiv în contextul armonizării legislaţiei naţionale cu cea a Uniunii Europene;

e) monitorizează implementarea strategiei energetice, a programelor de stat de dezvoltare şi de investiţii în domeniul energeticii, precum şi a actelor legislative şi normative în domeniul energeticii;

f) asigură securitatea energetică a statului prin monitorizarea și coordonarea procesului de dezvoltare și de bună funcționare a obiectelor energetice;

g) promovează, în limitele competenței, cooperarea regională şi internațională în domeniul energeticii, inclusiv privind procurările strategice de energie, atragerea investiţiilor, extinderea interconexiunilor şi integrarea pieţelor din sectoarele energeticii ale Republicii Moldova în pieţele regionale și internaționale;

h) administrează proprietatea de stat în domeniul energeticii;

i) promovează concurența şi limitează activitatea de monopol în sectoarele energeticii conform competenţei, fără a limita drepturile şi atribuţiile Consiliului Concurenţei şi ale Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, stabilite în Legea concurenţei nr. 183/2012, în prezenta lege şi în legile sectoriale.

(2) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii exercită și alte atribuţii stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

Articolul 6. Competenţa autorităţilor administraţiei publice locale

(1) Autorităţile administraţiei publice locale contribuie la asigurarea fiabilă şi eficientă a

consumatorilor din localitate cu energie.

(2) De competenţa autorităţilor administraţiei publice locale sînt următoarele:

a) construirea obiectelor energetice cu destinaţie locală, inclusiv a sistemului de iluminat public;

b) soluţionarea problemelor privind atribuirea terenurilor pentru construcţia şi exploatarea obiectelor energetice;

c) transmiterea în folosinţă operatorilor de sistem, distribuitorilor de energie termică a terenurilor necesare pentru construcţia şi amplasarea, inclusiv pentru reconstrucţie şi reamplasare, a reţelelor electrice de transport şi/sau de distribuţie, a reţelelor de transport şi/sau de distribuţie a gazelor naturale, a reţelelor termice, precum şi pentru exploatarea, întreţinerea, reabilitarea sau modernizarea acestora;

d) alocarea de resurse financiare, în limitele bugetelor locale, pentru dezvoltarea sistemului de aprovizionare cu energie a consumatorilor din localitate, precum şi a sistemului de iluminat public;

e) coordonarea lucrărilor de lichidare a consecinţelor situaţiilor excepţionale la obiectele energetice;

f) acordarea, în limitele bugetelor locale, consumatorilor din localitate a compensaţiilor pentru achitarea plăţilor pentru energie;

g) asigurarea exploatării, întreţinerii, reabilitării, modernizării, construcţiei şi, după caz, a reconstrucţiei obiectelor energetice care se află în proprietatea publică sau privată a unităţilor administrativ-teritoriale.

(3) Autorităţile administraţiei publice locale exercită şi alte atribuţii stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

Articolul 7. Supravegherea energetică de stat şi supravegherea tehnică de stat în domeniul securităţii industriale

(1) Supravegherea energetică de stat se asigură de Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică.

(2) Controlul şi supravegherea tehnică de stat în domeniul securităţii industriale se efectuează de organul de control și supraveghere tehnică de stat în modul și în condițiile stabilite în Legea nr. 116/2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase.

Capitolul III
AUTORITATEA DE REGLEMENTARE

Articolul 8. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea învestită cu competenţe de reglementare şi de monitorizare a activităţilor din sectoarele energeticii este Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *Agenţie*).

(2) Agenţia este autoritate de reglementare cu statut de persoană juridică, este independentă în raport cu alte autorităţi şi organe publice ori în raport cu alte entităţi publice sau private, are cont bancar propriu şi ştampilă cu denumirea sa.

(3) Nicio decizie sau măsură luată de Guvern, de organele centrale de specialitate, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, de autorităţile de reglementare, de alte autorităţi publice sau de autorităţile administraţiei publice locale nu poate restrînge independenţa funcţională şi financiară a Agenţiei şi nu poate împiedica îndeplinirea de către Agenţie a atribuţiilor stabilite prin prezenta lege şi prin legile sectoriale.

(4) Agenţia este instituită, administrată şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu prezenta lege, legile sectoriale şi Regulamentul de organizare şi funcţionare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică. Agenţia se lichidează doar prin lege, adoptată în acest scop, şi cu condiţia preluării atribuțiilor acesteia de alte autorităţi independente.

(5) Agenţia îşi exercită atribuţiile în mod independent, cu respectarea principiilor de obiectivitate,

imparțialitate, transparență și nediscriminare.

(6) Directorii Consiliului de administraţie al Agenţiei şi personalul Agenţiei, la îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, acţionează în mod independent de orice interes de pe piețele reglementate, nu solicită şi nu acceptă instrucţiuni din partea Guvernului, a organelor centrale de specialitate, a altor autorităţi ale administraţiei publice centrale, din partea autorităţilor de reglementare, a Parlamentului, a altor autorități publice sau din partea autorităţilor administraţiei publice locale.

(7) Nicio prevedere menită să asigure independenţa Agenţiei nu poate fi interpretată în sensul excluderii Agenţiei de sub controlul parlamentar exercitat în modul şi în limitele stabilite de prezenta lege, precum şi de sub controlul judiciar.

(8) Regulamentul de organizare şi funcţionare a Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *Regulamentul Agenţiei*) se aprobă de Parlament.

Articolul 9. Administrarea Agenției. Organizarea activităţii Agenției

(1) Agenţia este condusă de un Consiliu de administraţie format din 5 directori care exercită funcţii de demnitate publică. Directorii Consiliului de administraţie al Agenţiei (în continuare – *Consiliu de administraţie*) sînt numiţi în funcţie în conformitate cu prezenta lege.

(2) Directorii Consiliului de administraţie beneficiază de toate drepturile, privilegiile şi garanţiile conferite prin prezenta lege, Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică şi au următoarele obligaţii:

a) să ia decizii şi să acţioneze în limitele legii, să fie imparţiali şi să acţioneze în mod independent, în interes public, fără a solicita sau accepta instrucţiuni de la persoane terţe, inclusiv de natură politică;

b) să nu divulge informaţii oficiale cu accesibilitate limitată, obţinute în cadrul sau în legătură cu exercitarea mandatului;

c) să nu desfăşoare alte activităţi remunerate, cu excepţia celor din domeniul didactic şi ştiinţific. Se interzice unui director al Consiliului de administraţie să desfăşoare activităţi didactice sau ştiinţifice dacă acestea sînt finanţate, direct sau indirect, de întreprinderile energetice reglementate de Agenţie în conformitate cu prezenta lege şi legile sectoriale;

d) să depună declaraţia de avere şi interese personale în conformitate cu Legea nr. 133/2016 privind declararea averii şi a intereselor personale;

e) să respecte legislația muncii, Regulamentul Agenţiei, Codul de etică și conduită profesională al Agenţiei, precum şi alte regulamente interne ale Agenţiei.

(3) La întreprinderile energetice a căror activitate este reglementată de Agenţie în conformitate cu prezenta lege şi legile sectoriale, directorii Consiliului de administraţie nu sînt în drept:

a) să desfăşoare activităţi remunerate ori să obţină alte avantaje;

b) să deţină acţiuni ale acestei întreprinderi;

c) să obţină cîştiguri materiale, inclusiv financiare;

d) să faciliteze angajarea proprie sau angajarea altor persoane.

(4) Consiliul de administraţie organizează activitatea Agenţiei în conformitate cu prezenta lege, Regulamentul Agenţiei şi regulamentele interne aprobate de Consiliul de administraţie.

(5) Consiliul de administraţie exercită următoarele atribuţii:

a) aprobă planul anual de activitate al Agenţiei;

b) aprobă regulamentul privind angajarea personalului Agenţiei, Codul de etică și conduită profesională al Agenției, precum şi alte regulamente interne;

c) aprobă structura organizatorică, statele de personal, funcțiile, competențele, modul de remunerare a personalului Agenţiei, precum și condițiile de muncă ale acestuia;

d) organizează activitatea Agenţiei şi stabileşte modul de coordonare a activităţii subdiviziunilor structurale ale acesteia;

e) aprobă ordinea de zi a şedinţelor Consiliului de administraţie;

f) aprobă procedurile interne de elaborare a actelor normative de reglementare în domeniul energeticii;

g) aprobă actele normative de reglementare în domeniul energeticii, preţurile reglementate, tarifele reglementate, planurile de dezvoltare, planurile de investiţii şi adoptă alte hotărîri în conformitate cu prezenta lege şi legile sectoriale;

h) adoptă hotărîri cu privire la eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilităţii sau retragerea licenţelor, a autorizaţiilor;

i) examinează rezultatele privind monitorizarea activităţii întreprinderilor energetice;

j) stabileşte direcţiile de colaborare ale Agenţiei pe plan naţional şi internaţional;

k) aprobă rapoartele de activitate ale Agenţiei;

l) exercită alte atribuţii stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

(6) Regulamentul Agenţiei, Codul de etică şi conduită profesională al Agenției, precum şi alte regulamente interne se publică pe pagina web oficială a Agenţiei.

(7) Consiliul de administraţie este în drept să decidă cu privire la crearea unui consiliu de experți. Modul de constituire şi atribuţiile consiliului de experți se stabilesc printr-un regulament aprobat de Consiliul de administraţie.

(8) Directorii Consiliului de administraţie îşi exercită atribuţiile şi beneficiază de drepturi egale în conformitate cu prezenta lege, legile sectoriale şi Regulamentul Agenţiei. Directorii Consiliului de administraţie reprezintă Agenţia în raporturile cu terţii şi examinează reclamaţiile şi sesizările parvenite în adresa Agenţiei în modul stabilit de Consiliul de administraţie.

(9) Directorul general îndeplinește suplimentar următoarele atribuţii:

a) convoacă şedinţele Consiliului de administraţie din oficiu sau la solicitarea a cel puţin doi directori ai Consiliului de administrație;

b) organizează şi prezidează ședințele Consiliului de administrație şi propune ordinea de zi a acestora;

c) angajează personalul Agenției, cu acordul unui membru al Consiliului de administrație, în conformitate cu regulamentul aprobat de Consiliul de administrație, în baza unor cerinţe şi criterii de calificare, aplicate în mod clar, rezonabil, transparent şi nediscriminatoriu, şi semnează contractele individuale de muncă;

d) modifică, suspendă şi desface contractele individuale de muncă, aplică sancţiuni disciplinare personalului Agenţiei şi îndeplineşte alte funcţii ale angajatorului stabilite în legislaţia muncii;

e) semnează documentele financiare şi bancare ale Agenției, contractează terţii pentru prestarea serviciilor Agenţiei şi poartă răspundere pentru activitatea economico-financiară a Agenţiei;

f) asigură pregătirea şi perfecţionarea cadrelor, organizează dotarea tehnico-materială a Agenţiei;

g) reprezintă Agenţia în raporturile cu Guvernul, Parlamentul şi alte autorităţi publice;

h) exercită alte atribuţii stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

(10) Directorul general este în drept să delege, parţial sau integral, unuia dintre directorii Consiliului de administraţie atribuţiile sale pe perioada absenţei.

Articolul 10. Numirea directorilor şi încetarea mandatului de director al Consiliului de administraţie

(1) Directorii Consiliului de administraţie sînt numiţi în funcţie de către Parlament, pe bază de concurs.

(2) Concursul de selectare a directorilor se organizează de către comisia parlamentară de profil şi se desfăşoară în mod public. Iniţierea procedurii de desfăşurare a concursului are loc prin publicarea, pe pagina web oficială a Parlamentului, precum și în cel puțin trei surse ale mass-mediei naţionale, a unui anunţ privind organizarea concursului. Anunţul respectiv se va publica cu cel puţin o lună

înainte de termenul-limită stabilit pentru primirea cererilor de participare la concurs şi va conţine în mod obligatoriu cerinţele faţă de candidaţi, criteriile de selectare, lista documentelor confirmative pe care candidaţii trebuie să le prezinte, termenul-limită de prezentare a cererilor, alte cerințe relevante, inclusiv cu privire la procedura de desfăşurare a concursului. În cazul în care pentru fiecare loc vacant anunţat pentru concurs nu există cel puţin doi candidaţi, se organizează un concurs repetat.

(3) Evaluarea candidaților înscriși se efectuează de comisia parlamentară de profil. Pentru participare la ședințele comisiei, în calitate de membri observatori fără drept de vot, pot fi invitați reprezentanți ai Guvernului, mediului academic de profil, Secretariatului Comunității Energetice, Delegației Uniunii Europene și experți în domeniul energeticii care își desfășoară activitatea pe plan național și internațional.

(4) După evaluare, comisia parlamentară de profil propune Parlamentului candidații desemnați.

(5) Candidatul la funcția de director al Consiliului de administraţie trebuie să întrunească cumulativ următoarele cerințe:

a) să deţină cetăţenia Republicii Moldova;

b) să aibă studii superioare în domeniul tehnic, economic, financiar sau juridic şi experienţă de lucru de cel puţin 10 ani în unul dintre domeniile menţionate, dintre care cel puţin 3 ani în funcții de conducere în instituții publice sau întreprinderi din sectoarele reglementate de Agenţie;

c) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;

[Art.10 al.(5), lit.c) în redacția LP238 din 08.11.18, MO441-447/30.11.18 art.709]

d) să se bucure de o reputaţie ireproşabilă;

e) să cunoască limba de stat și limba engleză;

f) să nu fie membru al vreunui partid politic la momentul depunerii cererii de participare la concurs.

(6) Se consideră că nu are o reputaţie ireproşabilă în sensul alin. (5) şi nu poate candida la funcţia de director al Consiliului de administraţie persoana:

a) care are antecedente penale, inclusiv stinse, sau cea care a fost absolvită de răspundere ori pedeapsă penală, inclusiv printr-un act de amnistie sau de graţiere;

b) care a fost privată de dreptul de a ocupa anumite funcţii, ca pedeapsă principală sau complementară, printr-o hotărîre judecătorească definitivă;

c) în privința căreia s-a constatat, printr-un act definitiv, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților sau al restricțiilor;

d) în privința căreia există o hotărîre irevocabilă a instanței de judecată prin care s-a dispus confiscarea averii;

e) în privința căreia există interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate.

[Art.10 al.(6), lit.e) introdusă prin LP74 din 26.04.18, MO235-244/29.06.18 art.368]

(7) După numirea în funcţie, în termen de 30 de zile, directorul Consiliului de administraţie este obligat să semneze o declaraţie pe propria răspundere, indicînd întrunirea cerinţelor stabilite la alin. (5) din prezentul articol, la art. 9 alin. (2) şi (3), precum şi lipsa oricăror interese ce ar putea fi considerate susceptibile de a-i prejudicia independenţa în luarea deciziilor. Declaraţiile pe propria răspundere se publică pe pagina web oficială a Agenţiei.

(8) Mandatul unui director al Consiliului de administraţie este de 6 ani. Niciunul dintre directorii Consiliului de administraţie nu este în drept să deţină funcţia de director mai mult de 12 ani.

(9) În cazul în care mandatele directorilor Consiliului de administraţie încetează în acelaşi timp, prin derogare de la alin. (8), la prima desemnare, directorii Consiliului de administraţie sînt numiţi de Parlament după cum urmează: un director – pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, ceilalți doi – pe un termen de 2 ani.

(10) Dacă termenul regulamentar de exercitare a mandatului de director al Consiliului de administraţie a expirat, iar succesorul său nu a fost numit de Parlament, directorul Consiliului de administraţie continuă să-şi exercite mandatul pînă la numirea de către Parlament a succesorului său.

(11) Parlamentul, la propunerea Preşedintelui Parlamentului, învesteşte în funcţia de director general unul dintre directorii Consiliului de administraţie aflaţi în exerciţiu sau selectaţi prin concursul respectiv, ținînd cont de experienţa acestora în sectoarele reglementate de Agenţie şi în funcţia de conducere. Învestirea directorului în exerciţiu în funcţia de director general nu prelungeşte durata mandatului acestuia, iar după învestire directorul Consiliului de administraţie exercită atribuţiile de director general pînă la încetarea mandatului de director.

(12) Mandatul de director al Consiliului de administraţie încetează în cazul demisiei, revocării, expirării mandatului sau al decesului. Directorul se revocă de Parlament în caz de:

a) pierdere a cetăţeniei Republicii Moldova;

b) imposibilitate a exercitării funcţiei, din motive de sănătate, pe o durată mai mare de 6 luni consecutive;

c) alegere sau numire în altă funcţie;

d) condamnare pentru comiterea infracţiunilor cu intenţie şi/sau condamnare la privaţiune de libertate, prin hotărîre definitivă şi irevocabilă a instanţei de judecată;

e) rămînere definitivă a actului de constatare al Autorităţii Naţionale de Integritate, prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către directorul respectiv a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictul de interese şi/sau prin care s-a stabilit faptul că se află în stare de incompatibilitate, în conformitate cu Legea nr. 133/2016 privind declararea averii şi a intereselor personale, Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcţii de demnitate publică şi/sau în conformitate cu art. 9 alin. (2) şi (3) din prezenta lege.

(13) Comisia parlamentară de profil audiază directorul Consiliului de administraţie a cărui revocare se propune și, în cazul constatării unuia dintre temeiurile indicate la alin. (12), propune Parlamentului revocarea directorului respectiv. În cazul în care se propune revocarea directorului Consiliului de administraţie care exercită și atribuţiile de director general, comisia parlamentară de profil propune concomitent candidatura directorului Consiliului de administraţie care urmează să asigure interimatul funcţiei de director general pînă la învestirea, în conformitate cu alin. (11), a unuia dintre directorii Consiliului de administraţie în funcţia de director general, după ocuparea tuturor locurilor vacante de directori ai Consiliului de administraţie.

(14) În cazul funcţiei vacante de director al Consiliului de administraţie, Parlamentul numeşte, în conformitate cu prevederile alin. (1)–(6) şi (11), în termen de cel mult 3 luni, un nou director al Consiliului de administraţie, cu împuternicirea unui mandat deplin.

(15) În decurs de un an după încetarea mandatului de director al Consiliului de administraţie, persoana respectivă nu este în drept să ocupe funcţii la întreprinderea energetică a cărei activitate este reglementată de Agenţie.

Articolul 11. Bugetul şi activitatea financiară a Agenției

(1) Agenţia îşi formează bugetul pentru anul următor în baza plăţilor regulatorii, aplicate anual de Agenţie titularilor de licenţe, şi în baza altor surse prevăzute de lege.

(2) Agenţia stabileşte mărimea plăţilor regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient, încît să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activităţii sale în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităţilor de energie electrică, de energie termică, ale volumelor de gaze naturale, necesare pentru aprovizionarea consumatorilor, ale volumului serviciului public de alimentare cu apă şi de canalizare, precum şi în baza estimărilor volumelor de produse petroliere principale şi de gaze lichefiate importate pentru anul următor, prezentate de către titularii de licenţe pînă la data de 1 noiembrie a anului curent. Agenţia publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova hotărîrea

Consiliului de administraţie privind cuantumul plăţilor regulatorii stabilite pentru anul următor.

(3) Mărimea plăţilor regulatorii se determină după cum urmează:

a) pentru energia electrică – din venitul de vînzări al titularului de licenţă pentru producerea energiei electrice, al titularului de licenţă pentru operarea pieţei energiei electrice, al titularului de licenţă pentru transportul energiei electrice, al titularului de licenţă pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, al titularului de licenţă pentru distribuţia energiei electrice, precum şi al titularului de licenţă pentru furnizarea energiei electrice;

b) pentru gazele naturale – din venitul de vînzări al titularului de licenţă pentru producerea gazelor naturale, al titularului de licenţă pentru transportul gazelor naturale, al titularului de licenţă pentru distribuţia gazelor naturale, al titularului de licenţă pentru stocarea gazelor naturale, al titularului de licenţă pentru furnizarea gazelor naturale, precum şi al titularului de licenţă pentru furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la staţiile de alimentare;

c) pentru energia termică – din venitul de vînzări al titularului de licenţă pentru producerea energiei termice, al titularului de licenţă pentru distribuţia energiei termice, precum şi al titularului de licenţă pentru furnizarea energiei termice;

d) pentru produsele petroliere – pornind de la volumul produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate;

[Art.11 al.(3), lit.d) în redacţia LP172 din 27.07.18, MO321-332/27.08.18 art.529; în vigoare 24.08.18]

e) pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare – în conformitate cu legea de profil.

(4) Plăţile regulatorii se transferă de către titularii de licenţă la contul curent al Agenţiei, trimestrial, în termenul stabilit de Agenţie. Agenţia are dreptul unic de a utiliza mijloacele de pe contul său. Mijloacele neutilizate în exerciţiul financiar curent se transferă în bugetul anului următor. Dacă pe parcursul exerciţiului financiar curent se formează un deficit de fonduri, Agenţia este în drept să-l recupereze din bugetul anului următor, corectînd corespunzător plăţile regulatorii. Agenţia este în drept să contracteze împrumuturi bancare, la dobînzi rezonabile, pentru a acoperi cheltuielile curente ce nu pot fi acoperite din plăţile regulatorii colectate. Agenţia rambursează împrumuturile din mijloacele obţinute de la plăţile regulatorii colectate ulterior.

(5) Bugetul Agenţiei se aprobă anual, pînă la 25 noiembrie, de către Consiliul de administraţie în limita necesităţii asigurării unei activităţi conforme, precum şi a independenţei sale financiare. Mărimea plăților regulatorii nu va depăși 0,3 la sută din veniturile indicate la alin. (3).

(6) Agenţia informează Parlamentul despre aprobarea bugetului în termen de 10 zile lucrătoare de la aprobare. Bugetul Agenţiei se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web oficială a Agenţiei.

(7) Agenţia ţine contabilitatea în conformitate cu standardele naţionale de contabilitate. Anual, pînă la 1 martie, Agenţia întocmeşte un raport financiar pentru anul precedent, care conţine informaţii cu privire la executarea bugetului aprobat, plăţile regulatorii transferate pe contul său curent, cheltuielile pe care le-a efectuat de pe acest cont, împrumuturile bancare contractate și alte mijloace pe care le-a utilizat, precum și alte informații relevante. Raportul financiar se supune verificării de către o companie de audit independentă, recunoscută pe plan internaţional şi selectată, pe bază de concurs, de către Consiliul de administraţie. În termen de 10 zile lucrătoare de la primirea raportului de audit, Agenția prezintă raportul financiar, însoţit de raportul de audit, Parlamentului pentru informare. Raportul financiar și raportul de audit se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web oficială a Agenţiei.

(8) Situațiile financiare (legalitatea, regularitatea și eficiența formării și utilizării bugetului Agenţiei) se auditează de Curtea de Conturi. Raportul de audit al Curţii de Conturi se prezintă pentru informare Parlamentului.

Articolul 12. Atribuţiile Agenţiei

(1) În legătură cu reglementarea activităţilor în sectoarele energeticii, Agenţia:

a) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele, autorizațiile pentru desfăşurarea activităților în sectoarele energeticii, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu Legea nr. 451/2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și legile sectoriale;

b) monitorizează și controlează, în modul și în limitele prevăzute de prezenta lege și de legile sectoriale, respectarea de către titularii de licenţe, de autorizații a condiţiilor stabilite pentru desfăşurarea activităţilor licențiate, autorizate, a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale, inclusiv ale celor menite să asigure protecţia drepturilor consumatorilor şi calitatea serviciilor prestate;

c) promovează dezvoltarea pieţelor energeticii în condiţii de competitivitate, securitate şi sustenabilitate a mediului;

d) promovează şi facilitează, în conformitate cu legile sectoriale, accesul participanţilor noi, inclusiv al producătorilor de energie din surse regenerabile, la reţelele electrice și de gaze naturale, la pieţele energiei electrice şi gazelor naturale, în special prin eliminarea barierelor care le-ar putea împiedica accesul;

e) promovează dezvoltarea concurenței pe piețele energeticii, cu respectarea cerințelor stabilite în legile sectoriale;

f) creează premisele necesare pentru deschiderea efectivă a pieţei energiei electrice şi a pieţei gazelor naturale pentru toţi consumatorii şi furnizorii de pe piaţa regională, precum şi pentru exploatarea fiabilă şi sigură a reţelelor electrice şi a reţelelor de gaze naturale, ţinînd cont şi de obiectivele pe termen lung;

g) elimină restricţiile care împiedică realizarea schimburilor comerciale de energie electrică, de gaze naturale pe piaţa regională, inclusiv prin promovarea dezvoltării capacităţilor de interconexiune pentru a satisface cererea şi pentru a contribui la integrarea pieţei Republicii Moldova în piaţa regională, ceea ce ar putea duce la facilitarea efectuării fluxurilor în cadrul Comunităţii Energetice;

h) monitorizează activitatea participanților la piețele energeticii, inclusiv prin prisma respectării de către aceștia a actelor legislative şi a actelor normative de reglementare în domeniul energeticii;

i) monitorizează şi asigură respectarea de către întreprinderile energetice a transparenţei în activitatea desfăşurată, inclusiv a transparenţei preţurilor pe pieţele angro;

j) promovează o politică tarifară echitabilă şi argumentată economic, prin elaborarea şi aprobarea metodologiilor de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor şi prețurilor reglementate, în baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii, în conformitate cu legile sectoriale;

k) aprobă tarife şi prețuri reglementate în conformitate cu metodologiile aprobate și monitorizează corectitudinea aplicării de către întreprinderile energetice a metodologiilor respective, precum și a tarifelor şi prețurilor reglementate, aprobate în baza acestora;

l) pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și supraveghează respectarea acestuia de către întreprinderile energetice ale căror preţuri şi tarife sînt reglementate de Agenţie, asigurînd lipsa subvenţiilor încrucișate;

m) promovează şi asigură protecţia consumatorilor, colaborează cu organizaţiile necomerciale care apără interesele consumatorilor;

n) exercită controlul asupra modului de respectare a drepturilor consumatorilor de către întreprinderile energetice, examinează reclamațiile consumatorilor și adoptă hotărîri, emite decizii în cazurile stabilite în legile sectoriale;

o) exercită alte atribuții stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

(2) În scopul exercitării atribuţiilor sale, Agenția elaborează şi aprobă regulamente, metodologii şi alte acte normative de reglementare prevăzute de prezenta lege și de legile sectoriale.

(3) Fără a se aduce atingere principiilor de independență stabilite prin prezenta lege, Agenția colaborează cu organele centrale de specialitate, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, cu Consiliul Concurenţei, cu autoritățile de reglementare, cu alte autorităţi publice, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă şi consultă, după caz, participanţii la pieţele energeticii.

(4) La îndeplinirea atribuţiilor sale, Agenţia contribuie la realizarea de către Republica Moldova a angajamentelor asumate în baza acordurilor internaţionale, inclusiv în cadrul Tratatului Comunităţii Energetice.

(5) În legătură cu îndeplinirea atribuțiilor stabilite prin prezenta lege și prin legile sectoriale, Agenția cooperează, pe plan regional și internațional, cu autoritățile de reglementare ale altor țări, inclusiv cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, precum și cu organizațiile și organismele internaționale și instituțiile acestora, inclusiv cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunităţii Energetice. Pentru a favoriza cooperarea în domeniul reglementării, Agenția este în drept să încheie acorduri de colaborare cu orice autoritate de reglementare din alte țări.

(6) Anual, pînă la 31 decembrie, Agenţia elaborează, aprobă şi publică pe pagina sa web oficială programul de activitate pentru anul următor, cu stabilirea indicatorilor de performanţă.

(7) Anual, pînă la 30 iunie, Agenţia elaborează, prezintă în plenul Parlamentului şi publică pe pagina sa web oficială raportul privind activitatea desfăşurată în anul precedent, care cuprinde informații cu privire la realizarea programului de activitate al Agenţiei aprobat pentru anul precedent, gradul de îndeplinire a indicatorilor de performanţă, măsurile întreprinse şi rezultatele obţinute în sectoarele reglementate în urma îndeplinirii atribuțiilor sale stabilite prin prezenta lege şi prin legile sectoriale, rezultatele monitorizării activității participanților la piețele energeticii, precum și informații cu privire la formarea și executarea bugetului Agenției. Cîte o copie a raportului se remite Președintelui Republicii Moldova și Guvernului Republicii Moldova pentru informare.

Articolul 13. Alte atribuţii şi drepturi ale Agenţiei în legătură cu reglementarea şi monitorizarea activităţilor în sectoarele energeticii

(1) Agenţia exercită alte atribuţii şi drepturi după cum urmează:

a) efectuează controale în modul şi în limitele stabilite la art. 15 din prezenta lege, în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător şi în legile sectoriale;

b) solicită şi are acces la contabilitatea participanţilor la pieţele energeticii, la informaţia şi la documentele aferente activităţilor practicate conform licenţei/autorizaţiei, la informaţia şi documentele contabile, la informaţia şi la documentele care conţin informaţii ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informaţii oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administraţiei publice, de la organele fiscale, vamale şi de la alte autorităţi publice, în legătură cu activitatea participanţilor la pieţele energeticii;

c) solicită şi obţine, în condiţiile legii, de la participanţii la pieţele energeticii copii, extrase din documentele menţionate la lit. b), precum şi informaţii suplimentare necesare;

d) solicită şi are acces la obiectele energetice, inclusiv în legătură cu verificarea cheltuielilor suportate și a investiţiilor efectuate de întreprinderile reglementate, precum şi în legătură cu verificarea circumstanţelor expuse în reclamaţiile adresate Agenţiei;

e) adoptă hotărîri şi emite decizii în limitele competenţei;

f) iniţiază şi desfăşoară consultări publice şi de cooperare în scopul colectării informaţiilor şi a propunerilor necesare pentru evaluarea soluţiilor şi pentru adoptarea de hotărîri şi decizii justificate,

precum şi în scopul armonizării practicilor de reglementare conform planurilor naţionale de armonizare;

g) înaintează prescripţii în cazul constatării încălcării de către participanţii la piețele energeticii a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale şi ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie, adoptă hotărîri şi emite decizii privind lichidarea încălcărilor depistate;

h) constată contravenţii în sectoarele energeticii şi depune în instanţa de judecată procesele-verbale de constatare a contravenţiilor;

i) aplică sancţiuni financiare în mărimea şi în cazurile stabilite la art. 95 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică şi la art. 113 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, cu respectarea procedurii stabilite la art. 20 din prezenta lege;

j) participă la forurile şi la evenimentele naţionale şi internaţionale în domeniu.

(2) Solicitarea informației și a documentelor prevăzute la alin. (1) lit. b) și c) se prezintă în scris, de către unul dintre directorii Consiliului de administraţie, cu indicarea scopului respectiv.

(3) Agenţia efectuează supravegherea energetică de stat şi îndeplineşte în acest scop atribuţiile stabilite la art. 14.

(4) Agenţia exercită și alte atribuţii şi drepturi stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

Articolul 14. Atribuţiile şi drepturile Agenţiei în legătură cu supravegherea energetică de stat

(1) În calitate de organ al supravegherii energetice de stat, Agenţia exercită următoarele atribuţii şi drepturi:

a) elaborează și aprobă documentele normativ-tehnice care reglementează modul de amenajare şi de exploatare a centralelor electrice, a reţelelor electrice şi a instalaţiilor electrice ale consumatorilor finali;

b) elaborează şi aprobă documentele normativ-tehnice de exploatare şi de securitate tehnică în sectorul termoenergetic;

c) se adresează în instanţa de judecată pentru a solicita sistarea procesului de producere a echipamentului electrotehnic de către agenții economici în cazul în care condițiile tehnice nu corespund documentelor normativ-tehnice prevăzute la lit. a);

d) emite prescripții pe numele proprietarilor sau al persoanelor care exploatează centralele electrice şi termice, reţelele electrice şi termice, instalaţiile electrice şi termice, în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice prevăzute la lit. a) şi b);

e) cere proprietarilor şi persoanelor care exploatează centralele electrice şi termice, reţelele electrice şi termice, instalaţiile electrice şi termice, deconectarea imediată a acestora dacă, din cauza stării tehnice, centralele electrice şi termice, rețelele electrice şi termice sau instalaţiile electrice şi termice pot provoca avarii, incendii, electrocutări, explozii şi/sau dacă pot pune în pericol viaţa ori sănătatea oamenilor;

f) cere operatorilor de sistem din sectorul electroenergetic şi distribuitorilor de energie termică să întrerupă prestarea serviciului de transport și/sau de distribuţie a energiei electrice, a serviciului de distribuție a energiei termice consumatorilor care nu respectă documentele normativ-tehnice prevăzute la lit. a) şi b) şi care nu întreprind acţiunile indicate în prescripţiile emise în acest sens, ceea ce poate provoca avarii, incendii, electrocutări şi/sau explozii;

g) are acces la centralele electrice şi termice, la rețelele electrice şi termice, la instalaţiile electrice şi termice, indiferent de tipul de proprietate, pentru exercitarea atribuţiilor stabilite în prezentul articol;

h) emite prescripţii pe numele persoanelor fizice sau juridice în cazul constatării abaterilor de la documentele normativ-tehnice prevăzute la lit. a) şi b);

i) participă la examinarea circumstanţelor şi a cauzelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor sau

exploziilor provocate de centralele electrice şi termice, de reţelele electrice şi termice sau de instalaţiile electrice şi termice;

j) solicită și primește de la agenţii economici, pentru examinare operativă, acte şi informaţii referitoare la respectarea documentelor normativ-tehnice prevăzute la lit. a) şi b);

k) se adresează în instanţa de judecată pentru a solicita sistarea producerii sau montării utilajului, a rețelelor electrice şi termice, a instalaţiilor electrice şi termice a căror exploatare poate provoca avarii, incendii, electrocutări şi/sau explozii;

l) eliberează, suspendă sau retrage autorizaţiile de electrician autorizat şi monitorizează activitatea electricienilor autorizaţi;

m) eliberează, suspendă sau retrage autorizaţiile cu privire la laboratoarele electrotehnice;

n) verifică, la solicitare, cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice şi termice şi al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, cu acordarea grupei de securitate electrică și eliberarea talonului de autorizare în acest sens;

o) efectuează controale tehnice ale rețelelor electrice şi termice, ale instalaţiilor electrice şi termice în scopul prevenirii avariilor, incendiilor, electrocutărilor şi/sau a exploziilor;

p) constată contravenții, în limitele competenţei sale, şi depune în instanţa de judecată procesele-verbale de constatare a contravenţiilor;

q) antrenează specialişti de la instituţiile ştiinţifice şi cele de proiectare, de la alte organizaţii, în caz de necesitate, la efectuarea de expertize şi prezentarea de concluzii pentru soluţionarea anumitor probleme conform competenţelor.

(2) În caz de pericol de avarii, incendii, electrocutări şi/sau explozii, Agenția este în drept să dispună sistarea imediată a activităţilor prevăzute la alin. (1) lit. c) şi k), cu adresarea ulterioară în instanţa de judecată în termen de 3 zile lucrătoare. În caz de nerespectare a acestui termen, decizia privind sistarea activităţilor în cauză se anulează.

(3) Decizia de sistare, adoptată de Agenţie în temeiul alin. (2), produce efecte obligatorii pînă la o eventuală hotărîre judecătorească contrarie, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac.

(4) Agenţia efectuează controale pentru verificarea respectării documentelor normativ-tehnice prevăzute la alin. (1) lit. a) şi b).

(5) Agenţia exercită şi alte atribuţii şi drepturi ce ţin de supravegherea energetică de stat, stabilite în prezenta lege şi în legile sectoriale.

Articolul 15. Controalele Agenţiei

(1) Agenţia efectuează controale şi stabileşte durata de timp necesară pentru efectuarea controalelor, în funcţie de complexitate, care nu trebuie să depăşească 90 de zile calendaristice. Termenul de întocmire a raportului privind rezultatele controlului şi de prezentare a acestuia persoanelor supuse controlului nu poate depăşi 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului. Rapoartele privind rezultatele controlului, întocmite de angajaţii autorizaţi ai Agenţiei, se înaintează spre examinare Consiliului de administraţie care, prin hotărîre, se expune pe marginea acestora şi dispune luarea de măsuri pentru înlăturarea abaterilor constatate și/sau aplicarea de eventuale sancţiuni.

(2) Agenţia efectuează controale planificate sau controale inopinate, din oficiu sau la cerere. Prevederile art. 3 alin. (1) lit. a), g) şi j) şi ale art. 4 alin. (3), (7^1), (10) şi (11) din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător nu se extind asupra controalelor efectuate de Agenţie.

(3) Anual, în termen de pînă la 31 decembrie, Consiliul de administraţie aprobă planul controalelor planificate pentru anul următor, care se publică pe pagina web oficială a Agenţiei. Directorul general dispune, prin delegație de control, iniţierea controalelor Agenţiei indiferent de faptul că acestea sînt

planificate sau inopinate.

(4) Ieșirile la fața locului ale angajaților Agenției în legătură cu verificarea cheltuielilor suportate și a investițiilor efectuate de întreprinderile reglementate sau a circumstanțelor expuse în reclamațiile adresate Agenţiei nu constituie acțiune de control.

(5) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, angajaţii autorizaţi ai Agenției au dreptul:

a) să aibă acces, în incintele clădirilor (sediile principale şi/sau secundare), la reţele, la instalaţii, precum şi în orice alt loc în perimetrul căruia sînt situate instalaţii, echipamente, aparate aferente activităţilor din sectoarele energeticii, precum şi la instalaţiile consumatorilor, în prezenţa persoanei supuse controlului sau a reprezentantului acesteia;

b) să examineze şi să aibă acces la registrele şi documentele aflate în raport cu obiectul şi scopul controlului, inclusiv la informațiile din conturile contabile, indiferent de suportul fizic sau electronic pe care sînt păstrate;

c) să ridice sau să obţină copii sau extrase, sub orice formă, din registrele şi documentele menţionate la lit. b). Ridicarea registrelor şi a documentelor se admite numai dacă asemenea măsură este necesară pentru prevenirea ascunderii, înlăturării, modificării sau distrugerii acestora sau dacă nu este posibil de a face copii de pe acestea în incinta respectivă. Registrele şi documentele ridicate pot fi reţinute cel mult 60 de zile calendaristice şi vor fi returnate persoanei supuse controlului pînă la întocmirea raportului privind rezultatele controlului;

d) să solicite oricărui reprezentant sau angajat al întreprinderii energetice explicaţii asupra faptelor sau documentelor aflate în raport cu obiectul şi scopul controlului;

e) alte drepturi stabilite în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(6) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, angajaţii autorizaţi ai Agenției au obligaţia:

a) să informeze persoana supusă controlului despre drepturile şi obligaţiile acesteia;

b) să efectueze controlul în conformitate cu împuternicirile atribuite, ţinînd cont de obiectul şi scopul controlului;

c) alte obligaţii stabilite în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(7) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, întreprinderile energetice supuse controlului au dreptul:

a) să ia cunoştinţă de delegaţia de control în baza căreia a fost dispusă efectuarea controlului;

b) să prezinte explicaţii înregistrate sub orice formă referitoare la obiectul şi scopul controlului;

c) să obţină copii de pe toate registrele sau documentele ridicate pe parcursul controlului, precum şi lista registrelor şi a documentelor ridicate, semnată de angajaţii Agenției care sînt autorizaţi să efectueze controlul;

d) alte drepturi stabilite în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(8) Pe parcursul desfășurării acțiunii de control, întreprinderile energetice supuse controlului au obligaţia:

a) să permită accesul angajaţilor autorizaţi ai Agenţiei, în condiţiile legii, în incintele clădirilor sau în orice alt loc în perimetrul căruia sînt amplasate reţelele, instalaţiile, echipamentele, aparatele aferente activităţilor specifice din sectoarele energeticii, precum şi la instalaţiile consumatorilor, în prezenţa persoanei supuse controlului sau a reprezentantului acesteia;

b) să pună la dispoziţia angajaţilor autorizaţi ai Agenţiei, la sediul, la locul în care se desfăşoară controlul, toate documentele, evidenţele şi actele specifice solicitate, în original sau în copie, şi să permită preluarea acestora în copie. La solicitarea angajaţilor autorizaţi ai Agenţiei, copiile vor fi certificate cu menţiunea „conform cu originalul” şi vor fi semnate;

c) să pună la dispoziţia angajaţilor autorizaţi ai Agenţiei un spaţiu adecvat în vederea bunei desfăşurări a acțiunii de control;

d) alte obligaţii stabilite în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(9) Angajaţii Agenției autorizaţi să efectueze un control pot solicita sprijinul subdiviziunilor abilitate ale Ministerului Afacerilor Interne, care sînt obligate să acorde asistenţa necesară angajaţilor Agenției în exerciţiul funcţiunii, în conformitate cu Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliţiei şi statutul poliţistului.

(10) Prin derogare de la Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător, Agenţia înregistrează controalele sale într-un registru propriu, pe care urmează să-l ţină cu respectarea principiilor stabilite la art. 8 din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător.

(11) Informaţia cu privire la controalele efectuate de Agenţie pe parcursul unui an se reflectă în raportul privind activitatea desfăşurată în anul precedent, întocmit în conformitate cu art. 12 alin. (7).

(12) Prevederile art. 9, 10–13, art. 21 alin. (5), art. 30, 31, art. 31^1 alin. (4) şi ale art. 312 din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activităţii de întreprinzător nu se aplică în raport cu Agenţia, iar actele emise de aceasta în legătură cu efectuarea controalelor se supun controlului judiciar în conformitate cu Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000.

Articolul 16. Transparenţa activităţii Agenţiei. Hotărîrile şi deciziile Agenţiei

(1) Şedinţele Consiliului de administraţie în cadrul cărora se examinează proiectele actelor normative de reglementare, cererile privind costurile de bază, privind preţurile reglementate, tarifele reglementate ori hotărîri care pot avea impact asupra pieţelor energeticii şi asupra obligaţiilor de serviciu public sînt publice. La şedinţele în cadrul cărora se discută informaţii oficiale cu accesibilitate limitată participă numai persoanele vizate.

(2) Invitaţia de participare la şedinţele publice ale Consiliului de administraţie şi agenda aferentă se expediază persoanelor interesate şi se publică pe pagina web oficială a Agenţiei cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de ziua preconizată pentru şedinţă. Invitaţia de participare la şedinţele în cadrul cărora se discută informaţiile oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv informaţiile care constituie secret comercial, se expediază numai persoanelor vizate, cu cel puţin 3 zile lucrătoare înainte de ziua preconizată pentru şedinţă.

(3) În cazul în care Consiliului de administraţie i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare, cererile privind costurile de bază, privind preţurile reglementate, tarifele reglementate ori alte hotărîri care pot avea impact asupra pieţelor energeticii şi asupra obligaţiilor de serviciu public, Agenţia este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărîrii şi/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărîre şi informaţiile relevante în termenele şi în condiţiile stabilite în Legea nr. 239/2008 privind transparenţa în procesul decizional. Persoanele care au solicitat înscrierea adresei lor de poştă electronică pe lista de corespondenţă a Agenţiei se informează referitor la începerea consultărilor.

(4) În conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparenţa în procesul decizional, Agenţia publică pe pagina sa web oficială proiectele actelor normative de reglementare, nota informativă, analiza impactului de reglementare al proiectelor de acte respective, sinteza recomandărilor recepţionate în cadrul avizării şi consultării publice, precum şi alte materiale relevante.

(5) Cererile titularilor de licenţe privind costurile de bază, privind preţurile reglementate, tarifele reglementate, precum şi materialele ce justifică nivelul acestora se publică pe pagina web oficială a Agenţiei în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor respective. Agenţia oferă publicului 15 zile lucrătoare de la publicarea cererilor menţionate şi a materialelor aferente pentru prezentarea recomandărilor cu privire la acestea. În termenele stabilite în Legea nr. 239/2008 cu

privire la transparenţa în procesul decizional, Agenţia publică pe pagina sa web oficială rezultatele examinării cererilor titularilor de licenţă şi propunerile sale privind nivelul costurilor de bază, al preţurilor reglementate sau al tarifelor reglementate.

(6) Consiliul de administraţie este obligat să examineze cererile privind costurile de bază, privind preţurile reglementate, tarifele reglementate în termen de cel mult 180 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi energetice şi după prezentarea tuturor documentelor şi a informaţiei necesare, solicitate de Agenţie, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare şi de examinare a cererilor titularilor de licenţe privind preţurile şi tarifele reglementate, aprobat de Agenţie în conformitate cu legile sectoriale.

(7) Consiliul de administraţie adoptă, în numele Agenţiei, hotărîri. Hotărîrile se adoptă cu votul a cel puţin 3 directori ai Consiliului de administraţie. Fiecare director al Consiliului de administraţie deţine un singur vot.

(8) Directorii Consiliului de administraţie deliberează în camera de deliberare sau pot consimți să delibereze fără a se retrage din sala de ședință. Directorii Consiliului de administraţie nu au dreptul de a se abţine de la vot, cu excepţia cazului în care aceștia sînt în conflict de interese. Directorii care au votat împotrivă îşi consemnează opinia separată ce se anexează la procesul-verbal al şedinţei respective. Pentru fiecare ședință a Consiliului de administrație se întocmește proces-verbal, semnat de directorul general sau de directorul care îl substituie la prezidarea ședinței și de secretarul ședinței.

(9) Pentru soluţionarea neînţelegerilor dintre părţi, un director al Consiliului de administraţie emite, în numele Agenţiei, decizii.

(10) Hotărîrile şi deciziile Agenției trebuie să fie întemeiate, motivate şi să conţină normele legale în baza cărora au fost adoptate, emise. Hotărîrile şi deciziile Agenţiei pot fi contestate în instanţa de contencios administrativ în conformitate cu Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000. Hotărîrile şi deciziile Agenţiei produc efecte obligatorii pînă la o eventuală hotărîre judecătorească contrarie, emisă ca urmare a exercitării unei căi de atac. Instanţa de judecată este în drept să dispună suspendarea hotărîrilor şi deciziilor Agenţiei în conformitate cu prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000 şi ale Codului de procedură civilă nr. 225/2003. Hotărîrile Agenţiei prin care se aprobă actele normative de reglementare, costurile de bază, tarifele reglementate şi preţurile reglementate se suspendă doar în raport cu participantul la proces în favoarea căruia a fost dispusă măsura de suspendare.

(11) Hotărîrile Agenţiei cu privire la aprobarea actelor normative de reglementare, a costurilor de bază, a preţurilor reglementate, tarifelor reglementate, precum şi alte hotărîri care pot avea impact asupra pieţelor energeticii şi asupra îndeplinirii obligaţiilor de serviciu public se publică pe pagina web oficială a Agenţiei şi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Agenția publică pe pagina sa web oficială informații cu privire la licențele și autorizațiile eliberate pentru activitățile reglementate.

(12) În conformitate cu Legea nr. 982/2000 privind accesul la informaţie, Agenţia prezintă, la cererea persoanelor fizice şi a persoanelor juridice, informaţiile solicitate, cu excepţia informaţiilor oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv a informaţiilor care constituie secret comercial. Informaţia din registrele de licenţiere se prezintă de asemenea la cerere.

Articolul 17. Expertiza juridică şi înregistrarea de stat a actelor normative de reglementare ale Agenţiei

(1) Pînă la înaintarea spre examinare de către Consiliul de administraţie, în şedinţă publică, a proiectului unui act normativ de reglementare al Agenţiei, acesta se supune expertizei juridice. Expertiza juridică se efectuează de organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul justiţiei.

(2) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul justiţiei examinează proiectul actului normativ de reglementare al Agenţiei în termen de 30 de zile de la data primirii

acestuia. La proiectul actului normativ ce urmează a fi aprobat se anexează proiectul hotărîrii de aprobare, nota informativă, analiza impactului de reglementare, sinteza recomandărilor recepţionate în cadrul avizării şi consultării publice şi copiile avizelor primite. Avizul organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul justiţiei este consultativ.

(3) După aprobarea de către Consiliul de administraţie a unui act normativ de reglementare, Agenţia expediază actul normativ de reglementare respectiv organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul justiţiei pentru înregistrarea de stat. La actul normativ aprobat se anexează hotărîrea de aprobare, nota informativă, analiza impactului de reglementare, sinteza recomandărilor recepţionate în cadrul avizării şi consultării publice, copiile avizelor primite şi extrasul din procesul-verbal al şedinţei Consiliului de administraţie, în cadrul căreia a fost aprobat actul normativ de reglementare ce urmează a fi înregistrat.

(4) Organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul justiţiei înregistrează actul normativ de reglementare, aprobat de Consiliul de administraţie, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la primirea acestuia şi a materialelor aferente.

(5) În cazul în care organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul justiţiei nu înregistrează în termenul stabilit la alin. (4) actul normativ de reglementare al Agenţiei, acesta se consideră înregistrat, iar Agenţia este în drept să-l expedieze pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Articolul 18. Examinarea neînţelegerilor şi a litigiilor dintre participanţii la pieţele energeticii

(1) Neînţelegerile dintre întreprinderile energetice în legătură cu prezenta lege și legile sectoriale se examinează de Agenţie. La reclamaţia oricăreia dintre întreprinderile energetice, Agenţia emite o decizie în termen de cel mult 2 luni de la data primirii reclamaţiei respective. Agenţia este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu cel mult 2 luni, comunicînd acest fapt persoanei care a depus reclamaţia. Ulterior, Agenţia este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamaţiei cu acordul persoanei care a depus reclamaţia.

(2) Agenţia examinează în procedură extrajudiciară neînţelegerile dintre consumatori, utilizatorii de sistem şi întreprinderile energetice ce survin în legătură cu aplicarea prezentei legi şi a legilor sectoriale şi emite decizii în caz de necesitate. Agenţia examinează reclamaţiile depuse de consumatori, de utilizatorii de sistem în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamaţiei, iar pe cele care nu necesită o examinare suplimentară – în termen de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării. Termenul de examinare a reclamaţiei poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care sînt informaţi consumatorul, utilizatorul de sistem respectiv.

(3) În scopul verificării circumstanţelor expuse în reclamaţiile adresate Agenţiei în conformitate cu alin. (1) şi (2), angajaţii Agenţiei pot efectua ieşiri la faţa locului.

(4) În termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, Agenţia remite decizia asupra neînţelegerii spre executare părţilor implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază această decizie.

(5) În cazul în care consumatorul final, utilizatorul de sistem nu sînt de acord cu răspunsul Agenţiei la petiţia depusă, aceştia sînt în drept să conteste răspunsul în instanţa de judecată în conformitate cu Legea nr. 190/1994 cu privire la petiţionare. Decizia Agenţiei de soluţionare a problemelor invocate în reclamaţie poate fi contestată în termenele prevăzute de Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000.

(6) Participanţii la pieţele energeticii se pot adresa în instanţa de judecată pentru soluţionarea litigiilor în legătură cu aplicarea prezentei legi și a legilor sectoriale. În cazul în care un participant la pieţele energeticii adresează Agenţiei o reclamaţie în conformitate cu prevederile alin. (1)–(2), acesta este în drept să se adreseze în instanţa de judecată după examinarea reclamației de către Agenţie şi după primirea răspunsului din partea Agenţiei sau la expirarea perioadei în care urma să primească

răspunsul Agenţiei dacă nu a primit vreun răspuns din partea acesteia.

Articolul 19. Răspunderea pentru încălcarea legislaţiei în domeniul energeticii

(1) Întreprinderile energetice poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcţiilor şi a obligaţiilor stabilite în prezenta lege, în legile sectoriale, precum şi în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(2) Dacă Agenţia constată încălcarea de către întreprinderile energetice a prevederilor prezentei legi, ale legilor sectoriale, precum şi ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie, aceasta este în drept să iniţieze procedura contravenţională în condiţiile şi în termenele stabilite în Codul contravențional nr. 218/2008.

(3) Agenţia este în drept să aplice titularilor de licenţe, titularilor de autorizaţii şi altor persoane juridice sancţiuni financiare în mărimea şi în cazurile stabilite în legile sectoriale, cu respectarea procedurii stabilite la art. 20 din prezenta lege. Mijloacele bănești obținute din aplicarea sancțiunilor financiare se fac venit în bugetul de stat.

Articolul 20. Procedura de aplicare a sancțiunilor financiare

(1) Sancțiunile financiare se aplică în baza hotărîrilor Consiliului de administrație, adoptate în cadrul ședințelor organizate în conformitate cu art. 16.

(2) La ședința Consiliului de administrație în cadrul căreia se examinează aplicarea sancțiunii financiare se invită, în mod obligatoriu, administratorul întreprinderii energetice în privința căreia se aplică sancțiunea financiară. Invitația la ședință se expediază administratorului întreprinderii energetice cu cel puțin 20 de zile lucrătoare înainte de data preconizată pentru ședință, în formă scrisă, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire.

(3) Odată cu invitaţia la şedinţă, Agenţia expediază întreprinderii energetice copiile de pe toate materialele care se află în dosarul de aplicare a sancţiunii financiare. Întreprinderea energetică este în drept să prezinte Agenţiei, în scris, opinia argumentată privind aplicarea sancţiunii financiare, cu anexarea documentelor justificative.

(4) În cazul în care administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia nu se prezintă la şedinţă, Consiliul de administrație amînă ședința și stabilește examinarea dosarului de aplicare a sancțiunii financiare pentru o altă dată, comunicînd acest fapt întreprinderii energetice, în scris, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, cu condiţia că administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia a comunicat, în scris sau oral, despre imposibilitatea participării la ședință.

(5) La solicitarea scrisă şi motivată a administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, Consiliul de administraţie este obligat să amîne o dată, din cauza neprezentării, şedinţa de examinare a dosarului de aplicare a sancţiunii financiare. Data şedinţei în caz de amînare se stabileşte ţinîndu-se cont de datele comunicate de administratorul întreprinderii energetice sau de reprezentantul legal al acesteia. În cazul în care administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia nu se prezintă nemotivat şi nu comunică despre imposibilitatea participării la şedinţă, Consiliul de administrație examinează dosarul de aplicare a sancțiunii financiare, consemnînd acest fapt în procesul-verbal al ședinței.

(6) Pentru fiecare ședință a Consiliului de administrație în cadrul căreia se examinează dosarul de aplicare a sancțiunii financiare se întocmește un proces-verbal al ședinței, semnat de directorul general sau de directorul care îl substituie la prezidarea ședinței și de secretarul ședinței. Conform solicitării administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, şedinţa Consiliului de administrație se înregistrează pe suport audio. La solicitarea administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, Agenția este obligată să elibereze extrasul din procesul-verbal şi copia înregistrării audio a ședinței.

(7) Administratorul întreprinderii energetice sau reprezentantul legal al acesteia este în drept să participe la ședința Consiliului de administrație însoțit de un avocat și să depună înscrisuri sau alte probe pentru susținerea poziției sale. În cazul în care, în cadrul ședinței Consiliului de administrație, angajaţii Agenţiei prezintă administratorului întreprinderii energetice sau reprezentantului legal al acesteia înscrisuri, probe care nu i-au fost aduse la cunoștință anterior, la solicitarea acestuia, Consiliul de administrație este obligat să amîne ședința de examinare a dosarului de aplicare a sancțiunii financiare pentru o altă dată.

(8) După audierea administratorului întreprinderii energetice sau a reprezentantului legal al acesteia, a personalului Agenției implicat în pregătirea dosarului de aplicare a sancțiunii financiare, a altor persoane invitate la ședință, precum și după examinarea tuturor probelor prezentate în cadrul ședinței, directorii Consiliului de administrație încep deliberarea. Hotărîrea Consiliului de administrație se comunică în ședință și se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

(9) Hotărîrea motivată a Consiliului de administrație cu privire la aplicarea sancțiunii financiare, în formă scrisă, se înmînează sau se expediază întreprinderii energetice, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data pronunțării hotăririi. Hotărîrea Consiliului de administrație cu privire la aplicarea sancțiunii financiare se contestă în termenele și în condițiile stabilite în Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000.

(10) Întreprinderea energetică este în drept să achite jumătate din suma sancțiunii financiare respective dacă o achită în cel mult 72 de ore de la data în care a primit hotărîrea Consiliului de administrație cu privire la aplicarea sancțiunii financiare. În acest caz, se consideră că hotărîrea cu privire la aplicarea sancțiunii financiare este executată integral.

(11) În cazul în care hotărîrea cu privire la aplicarea sancţiunii financiare a fost anulată, integral sau parţial, printr-o hotărîre judecătorească definitivă şi irevocabilă, suma corespunzătoare a sancțiunii financiare se restituie plătitorului acesteia din bugetul de stat în termen de 30 de zile calendaristice.

(12) Termenul de prescripție pentru aplicarea unei sancțiuni financiare, în conformitate cu prezentul articol, este de un an de la data constatării acesteia, fără a depăși însă 3 ani de la săvîrşirea încălcării. În cazul încălcărilor repetate sau cu caracter continuu, termenul de prescripție începe să curgă de la data încetării încălcării.

(13) Agenţia va indica în raportul privind activitatea desfăşurată în anul precedent, întocmit în conformitate cu art. 12 alin. (7) din prezenta lege, numărul cazurilor de aplicare a sancţiunilor financiare conform art. 95 din Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică şi conform art. 113 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și va prezenta informații relevante despre acestea, inclusiv sub aspectul respectării principiului eficienţei, proporţionalităţii şi al efectului de descurajare al sancţiunilor financiare.

Capitolul IV
ORGANIZAREA ŞI DESFĂŞURAREA ACTIVITĂŢILOR ÎN SECTOARELE ENERGETICII

Articolul 21. Principii de activitate

(1) Toate întreprinderile energetice îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu principiul eficienţei economice, cu respectarea parametrilor şi indicatorilor de calitate, stabiliţi în prezenta lege și în legile sectoriale. Preţurile şi tarifele, inclusiv cele reglementate, aplicate de întreprinderile energetice se stabilesc în conformitate cu legile sectoriale.

(2) Organele centrale de specialitate, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, autorităţile de reglementare, alte autorităţi publice, autorităţile administraţiei publice locale, organizaţiile necomerciale nu au dreptul:

a) să intervină în activitatea întreprinderilor energetice;

b) să distragă personalul întreprinderilor energetice de la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu;

c) să se implice în relaţiile contractuale dintre întreprinderile energetice şi consumatori, utilizatorii de sistem, cu excepțiile stabilite în prezenta lege și în legile sectoriale.

(3) Organele centrale de specialitate, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, autorităţile de reglementare, alte autorităţi publice, autorităţile administraţiei publice locale sînt obligate să notifice Guvernul cu privire la înstrăinarea obiectelor energetice aflate în proprietatea lor cu cel puţin 6 luni înainte de încheierea actelor juridice de înstrăinare.

(4) Măsurile întreprinse de Agenţie, de organele centrale de specialitate, alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, de autorităţile de reglementare, de alte autorităţi publice, de autorităţile administraţiei publice locale în conformitate cu prezenta lege şi legile sectoriale, inclusiv privind licenţierea, autorizarea, monitorizarea şi supravegherea activității întreprinderilor energetice, nu se consideră a fi un amestec în activitatea întreprinderilor energetice în sensul alin. (2).

(5) Obiectele energetice pot fi construite și admise în exploatare în conformitate cu Legea nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcţie. Exploatarea obiectelor energetice se efectuează doar după obținerea de către întreprinderile energetice a licențelor, a autorizațiilor, a altor acte permisive, eliberate în termenele și în condițiile stabilite prin lege.

(6) Întreprinderile energetice, indiferent de tipul de proprietate, inclusiv distribuitorii de energie termică, sînt obligate să prezinte Agenţiei planuri, informații și rapoarte în termenele și în condițiile stabilite în legile sectoriale.

(7) Întreprinderile energetice sînt obligate să efectueze în termen lucrările curente de exploatare şi de reparaţie a obiectelor energetice, cu respectarea actelor normative şi a documentelor normativ-tehnice cu privire la calitate, securitate, inclusiv securitatea industrială, precum şi cu privire la protecţia mediului, astfel încît consumatorii să fie aprovizionaţi cu energie în mod fiabil şi continuu.

(8) Întreprinderile energetice au drept de acces la terenurile terţilor, cu condiţia obţinerii acordului proprietarilor terenurilor respective, pentru efectuarea lucrărilor de construcţie, exploatare, întreţinere, reabilitare, modernizare, inclusiv de retehnologizare, a obiectelor energetice. Efectuarea lucrărilor menţionate trebuie să fie coordonată cu proprietarii terenurilor, cu excepţia lucrărilor necesare pentru prevenirea producerii avariilor, incendiilor, electrocutărilor şi/sau a exploziilor ori pentru înlăturarea consecinţelor acestora. După finalizarea lucrărilor menţionate, întreprinderile energetice sînt obligate să asigure degajarea terenului şi repunerea lui în situaţia iniţială în termenele convenite cu proprietarii terenurilor respective. Întreprinderile energetice sînt obligate să se folosească cu bună-credinţă de drepturile stabilite în prezentul articol şi să achite proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea cuvenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menţionate, inclusiv în cazul înlăturării consecinţelor avariilor, incendiilor, electrocutărilor şi/sau ale exploziilor.

(9) Producătorii care exploatează centralele electrice, centralele termice, care funcţionează pe bază de combustibili fosili, cu excepţia celor care desfăşoară activitate sezonieră şi/sau care produc energie electrică, energie termică exclusiv pentru necesităţi proprii, sînt obligaţi să menţină rezerve de combustibili la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie, în condiţiile stabilite de Guvern.

(10) Consumatorii care dispun de centrală electrică sînt în drept să livreze în reţelele electrice surplusul de energie electrică în condițiile stabilite în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică și în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

Articolul 22. Proprietatea în domeniul energeticii

(1) În domeniul energeticii, proprietatea este publică sau privată.

(2) Obiectele energetice proprietate publică pot fi supuse privatizării în cazurile și în condițiile stabilite în Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

(3) Nu sînt pasibile privatizării obiectele energetice proprietate a statului prevăzute în anexa la Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice.

(4) Obiectele energetice proprietate privată pot fi expropriate numai în modul şi în cazurile stabilite în Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, cu condiţia despăgubirii proprietarului obiectului energetic respectiv.

(5) Reţelele electrice, reţelele de gaze naturale, reţelele termice, precum şi obiectele pentru păstrarea şi comercializarea produselor petroliere, indiferent de tipul de proprietate, sînt supuse înregistrării de stat în Registrul obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară.

Articolul 23. Raporturile juridice dintre întreprinderile energetice,
dintre întreprinderile energetice şi consumatori,
utilizatorii de sistem

(1) Raporturile juridice dintre întreprinderile energetice, dintre întreprinderile energetice şi consumatori, utilizatorii de sistem se stabilesc în conformitate cu contractele încheiate, cu prezenta lege, legile sectoriale, Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor.

(2) Furnizarea energiei se efectuează cu respectarea prevederilor prezentei legi, legilor sectoriale, Legii nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor, precum şi ale Codului civil nr. 1107/2002.

(3) Furnizarea energiei se efectuează în bază de contract, încheiat între furnizor şi consumator, în care se stipulează, în mod obligatoriu, informațiile cu privire la denumirea și adresa furnizorului, obiectul contractului, cantitatea şi parametrii de calitate a energiei, condiţiile de fiabilitate şi regimul de furnizare a energiei, prețurile şi tarifele aplicate, modalitățile de plată, cuantumul compensaţiilor sau modalitatea de calcul al acestora în cazul încălcării de către furnizor a obligaţiilor sale, durata contractului, cazurile şi modalitatea de prelungire, de modificare, de suspendare şi de reziliere a contractului, inclusiv prevederea expresă a dreptului consumatorilor finali de a rezilia contractul în mod unilateral și gratuit, modalităţile de soluţionare a neînţelegerilor şi a litigiilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale, precum şi penalităţile aplicate de furnizor în cazul nerespectării de către consumator a termenelor de plată pentru energia furnizată, dacă părţile consimt cu privire la aplicarea penalităţilor, alte clauze stabilite în legile sectoriale.

(4) Consumatorul are dreptul:

a) să racordeze instalaţiile sale la reţelele electrice, termice, de gaze naturale în condițiile stabilite în legile sectoriale;

b) să solicite majorarea puterii electrice, a debitului de gaze naturale, a puterii termice în modul şi în termenele stabilite în legile sectoriale;

c) să-şi schimbe furnizorul de energie electrică, de gaze naturale în condițiile stabilite în Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică şi, respectiv, în Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

(5) Consumatorul în cazul căruia întreruperea, limitarea sau sistarea livrării energiei electrice poate periclita viaţa oamenilor sau poate provoca pierderi materiale trebuie să fie aprovizionat cu energie electrică din două surse distincte. În scopul majorării gradului de fiabilitate, acesta este în drept să instaleze din cont propriu a treia sursă de energie electrică, de rezervă.

(6) În cazul în care consumatorul nu achită integral, în termenele stipulate în contract, plata pentru energia furnizată, furnizorul este în drept să întreprindă măsurile necesare pentru sistarea furnizării la locul de consum, cu respectarea condițiilor stabilite în legile sectoriale.

(7) Furnizorul este obligat să asigure reluarea furnizării energiei, care a fost sistată în conformitate cu alin. (6), după achitarea de către consumator a datoriei pentru energia furnizată, în condițiile stabilite în legile sectoriale.

(8) Pentru pagubele cauzate consumatorului, furnizorul poartă răspundere în conformitate cu legislaţia civilă, legile sectoriale şi contractele de furnizare încheiate între părți.

(9) Pentru plata întîrziată a consumului de energie, consumatorii plătesc penalitate dacă aceasta este prevăzută în contract şi numai în mărimea stabilită de părţi, în conformitate cu legile sectoriale. Eventualele neînţelegeri survenite între părţi în acest sens nu pot servi drept temei pentru refuzul furnizorului de a încheia contract cu consumatorul dacă acesta a respectat toate condiţiile necesare pentru încheierea contractului, stabilite de prezenta lege şi de legile sectoriale.

(10) Se interzice conectarea instalaţiilor ce aparţin consumatorilor la reţelele electrice, la reţelele de gaze naturale, la reţelele termice fără acordul prealabil al operatorului de sistem, respectiv, al distribuitorului de energie termică. Deconectarea instalaţiilor ce aparţin consumatorului de la reţelele electrice, de la reţelele de gaze naturale, de la reţelele termice se efectuează în condiţiile şi cu respectarea procedurilor stabilite în legile sectoriale.

(11) Consumatorul nu este în drept să împiedice accesul personalului operatorului de sistem, al distribuitorului de energie termică pentru controlul şi pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum şi pentru controlul, deservirea şi reparaţia reţelelor electrice, a reţelelor de gaze naturale, a reţelelor termice care aparţin operatorului de sistem, respectiv, distribuitorului de energie termică şi sînt amplasate pe proprietatea consumatorului.

(12) Drepturile consumatorilor în raport cu întreprinderile energetice sînt garantate şi protejate de prezenta lege, de legile sectoriale, precum şi de Legea nr. 105/2003 privind protecţia consumatorilor.

Capitolul V
EVIDENŢA ENERGIEI.
RAPOARTELE STATISTICE ŞI TRANSPARENŢA

Articolul 24. Evidenţa energiei

(1) Cantitatea energiei produse, exportate, importate, transportate, distribuite, stocate, furnizate şi/sau comercializate se măsoară prin intermediul echipamentelor de măsurare.

(2) Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea, determinarea şi decontarea consumurilor de energie se verifică metrologic, conform Legii metrologiei nr. 19/2016, iar operatorii de sistem, distribuitorii de energie termică sînt responsabili de instalarea şi sigilarea lor în prezenţa consumatorului sau a reprezentantului acestuia, cu întocmirea procesului-verbal în acest sens şi cu respectarea condițiilor stabilite în legile sectoriale. Se permite utilizarea doar a echipamentelor de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi pe pagina web oficială a Institutului Naţional de Metrologie.

(3) Caracteristicile tehnice ale echipamentelor de măsurare instalate la consumator se stabilesc de către operatorii de sistem, distribuitorii de energie termică, în funcţie de parametrii şi de condiţiile specifice, de tipurile energiei, în conformitate cu prevederile actelor normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(4) Cheltuielile legate de procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreţinerea, repararea şi înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de către operatorii sistemului de distribuţie din sectorul electroenergetic, din sectorul gazelor naturale, de către distribuitorii de energie termică. Cheltuielile respective justificate se includ în tariful reglementat pentru serviciul de distribuţie a energiei electrice, pentru serviciul de distribuţie a gazelor naturale si, respectiv, în tariful pentru serviciul de distribuție a energiei termice.

(5) Consumatorii casnici sînt în drept să solicite operatorilor de sistem concursul la instalarea echipamentelor de măsurare inteligente care permit înregistrarea orară a cantităţilor de energie electrică şi a volumelor de gaze naturale. În acest caz, costurile aferente procurării, instalării, întreţinerii, reparării şi înlocuirii echipamentelor de măsurare inteligente se suportă integral de consumatorii casnici respectivi.

(6) Cheltuielile privind procurarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreţinerea,

repararea şi înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici se suportă de consumatorii noncasnici.

(7) În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare şi a sigiliilor aplicate acestuia se produce din vina consumatorului, acesta va suporta costul de demontare, reparare, verificare metrologică, instalare sau înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

Articolul 25. Rapoartele statistice

(1) Întreprinderile energetice prezintă organelor statisticii oficiale, în condiţiile Legii nr. 412/2004 cu privire la statistica oficială, rapoarte de un anumit tip despre importul, exportul, producerea şi consumul de energie.

(2) Responsabilitatea pentru corectitudinea întocmirii rapoartelor prezentate este pusă pe seama persoanelor cu funcţie de conducere ale întreprinderilor energetice.

Articolul 26. Transparenţa

(1) Întreprinderile energetice sînt obligate să publice pe paginile lor electronice informaţiile privind activitatea desfăşurată în modul şi în condiţiile stabilite în actele legislative şi normative, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenţie.

(2) Persoanele cu funcţii de conducere ale întreprinderilor energetice poartă răspundere pentru denaturarea şi tăinuirea informaţiei prevăzute la alin. (1).

Capitolul VI
ASIGURAREA SECURITĂŢII LA FUNCŢIONAREA OBIECTELOR ENERGETICE ŞI PROTECŢIA LOR

Articolul 27. Zonele de protecţie

(1) Obiectele energetice au grad sporit de pericol. Pentru asigurarea exploatării lor în siguranţă se stabilesc zone de protecţie. Modul de delimitare a zonelor respective, dimensiunile şi regimul lor se stabilesc în legile sectoriale şi în regulamentele care reglementează zonele de protecţie ale reţelelor, aprobate de Guvern.

(2) Orice lucrare în zona de protecţie se efectuează cu acordul întreprinderii energetice şi cu respectarea cerinţelor stabilite în legile sectoriale.

Articolul 28. Protecţia obiectelor energetice

(1) Paza obiectelor energetice de importanţă majoră este exercitată de Ministerul Afacerilor Interne sau de întreprinderile care deţin licenţă pentru activitatea particulară de pază.

(2) Lista obiectelor energetice de importanţă majoră se stabileşte de organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii.

(3) Persoanele fizice şi juridice care întreprind acţiuni ce afectează funcţionarea obiectelor energetice poartă răspundere în conformitate cu prevederile Codului civil nr. 1107/2002, ale Codului contravenţional nr. 218/2008 şi ale Codului penal nr. 985/2002.

Articolul 29. Formarea profesională

(1) Pentru asigurarea exploatării în condiţii de securitate a obiectelor energetice, personalul administrativ, personalul operativ şi personalul tehnic al întreprinderilor energetice, precum şi al agenţilor economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, trebuie să aibă studii de specialitate sau instruire specială. Întreprinderile energetice contribuie la formarea profesională şi perfecţionarea specialiştilor în cadrul instituţiilor de învăţămînt de profil.

(2) Instruirea şi atestarea personalului în domeniul securităţii industriale se efectuează conform prevederilor Legii nr. 116/2012 privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase.

(3) Personalul operativ şi personalul tehnic al întreprinderilor energetice, precum şi al agenţilor economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, se supun periodic atestării şi examinării medicale.

Capitolul VII

DEZVOLTAREA ŞI EXPLOATAREA OBIECTELOR DE INFRASTRUCTURĂ ENERGETICĂ DE IMPORTANŢĂ STRATEGICĂ

Articolul 30. Obiectele de infrastructură energetică de importanţă strategică

(1) La propunerea organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii, Guvernul poate acorda unor interconexiuni sau reţele de transport din sistemul electroenergetic şi cel al gazelor naturale statut de obiecte strategice în măsura în care acestea servesc pentru interesul economic general, precum şi pentru asigurarea securităţii energetice. Acordarea statutului de obiect strategic nu exonerează participanţii la pieţele energeticii de obligaţiile stabilite prin prezenta lege şi prin legile sectoriale în legătură cu obiectul strategic respectiv.

(2) În legătură cu dezvoltarea şi modernizarea obiectelor strategice, precum şi în legătură cu exploatarea şi/sau întreţinerea acestora, Guvernul poate impune, cu respectarea prevederilor alin. (3)–(6) din prezentul articol, obligaţii de serviciu public în conformitate cu art. 31 şi poate institui plăţi pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea şi/sau întreţinerea obiectelor strategice în cazul în care venitul obţinut din sau în legătură cu dezvoltarea, modernizarea, exploatarea şi/sau întreţinerea obiectelor strategice nu acoperă costurile justificate ce ţin de activităţile respective.

(3) Plățile pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice se determină de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii în baza calculelor estimative efectuate de Agenţie şi se înaintează spre aprobare Guvernului, cu precizarea obiectului strategic vizat, a mărimii şi structurii plăţilor, a modului de finanţare sau de cofinanţare a obiectului strategic respectiv din contul plăților impuse, a persoanelor care urmează să efectueze plăţile respective şi a perioadei pe parcursul căreia urmează să fie achitate plățile, a mecanismului de colectare şi de evidenţă a plăţilor respective şi a altor argumente justificative.

(4) Plăţile pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice se calculează de Agenţie în baza unei metodologii aprobate în acest sens şi trebuie să corespundă cerinţelor privind obligaţiile de serviciu public, stabilite la art. 31 din prezenta lege, în legile sectoriale, precum şi condițiilor privind acordarea ajutorului de stat prevăzute în Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat.

(5) Plăţile pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice pot fi stabilite pentru a acoperi, total sau parţial, costurile justificate aferente dezvoltării, modernizării, exploatării și/sau întreținerii unui obiect de importanţă strategică şi pot fi impuse unor categorii sau tuturor participanţilor la una dintre pieţele energeticii sau la toate pieţele energeticii, în mod neechivoc, transparent şi nediscriminatoriu, în funcţie de importanţa obiectului strategic a cărui dezvoltare, modernizare, exploatare și/sau întreținere sînt necesare.

(6) Guvernul, la propunerea organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii sau a Agenţiei, este în drept, înainte de expirarea termenului stabilit, să revizuiască sau să anuleze plăţile pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea și/sau întreținerea obiectelor strategice, cu indicarea argumentelor justificative şi cu condiţia ca, prin revizuirea sau anularea plăţii respective, să nu fie pusă în pericol funcţionarea obiectelor strategice în cauză.

Articolul 31. Obligaţii de serviciu public

(1) Guvernul este în drept să impună obligaţii de serviciu public întreprinderilor energetice pentru a asigura finanţarea dezvoltării, modernizării, exploatării şi/sau a întreținerii obiectelor strategice.

(2) Obligaţiile de serviciu public se stabilesc de Guvern, în mod neechivoc, transparent şi nediscriminatoriu, pentru o perioadă de timp predefinită şi se revizuiesc cu regularitate, din oficiu ori la propunerea organului central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii sau a Agenţiei, în scopul determinării necesităţii menţinerii obligaţiilor respective, în special în cazul în

care, datorită circumstanţelor noi, fiabilitatea financiară a obiectelor strategice poate fi asigurată prin aplicarea altor mecanisme, inclusiv a mecanismelor de piaţă.

(3) Obligaţiile de serviciu public pot fi impuse în conformitate cu prezentul articol, cu Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale şi pot fi justificate în contextul asigurării securităţii, inclusiv a securităţii aprovizionării cu energie, al continuităţii, calităţii şi preţului furnizărilor şi/sau al protecţiei mediului, inclusiv în contextul promovării eficienţei energetice şi/sau al utilizării energiei din surse regenerabile.

(4) Obligaţiile de serviciu public trebuie să fie proporţionale, uşor de verificat şi trebuie să garanteze accesul egal şi pe bază de reciprocitate al întreprinderilor energetice din ţările părți ale Comunităţii Energetice la consumatorii din Republica Moldova.

(5) Hotărîrea cu privire la stabilirea obligaţiilor de serviciu public, aprobată în conformitate cu prezentul articol, cu Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică şi cu Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, trebuie să fie argumentată şi se supune, în prealabil, consultărilor publice în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparenţa în procesul decizional, de asemenea fiind consultate autoritățile de resort, inclusiv Agenţia și Consiliul Concurenţei. La argumentarea hotărîrilor cu privire la stabilirea obligaţiilor de serviciu public, aprobate în conformitate cu prezentul articol, trebuie să se ţină cont de necesitatea obligațiilor în cauză pentru dezvoltarea, modernizarea, exploatarea şi/sau întreținerea obiectului strategic respectiv, în conformitate cu obiectivul său strategic definit. Hotărîrea motivată cu privire la stabilirea obligaţiilor de serviciu public se expediază pentru informare Secretariatului Comunităţii Energetice.

(6) Monitorizarea îndeplinirii de către întreprinderile energetice a obligaţiilor de serviciu public impuse în legătură cu obiectivele strategice este de competenţa Agenţiei.

(7) În baza informaţiei prezentate de Agenţie, organul central de specialitate al administraţiei publice în domeniul energeticii elaborează şi prezintă Guvernului, o dată la doi ani, raportul referitor la îndeplinirea de către întreprinderile energetice a obligaţiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezentul articol şi îl publică pe pagina sa web oficială. Raportul respectiv se expediază pentru informare Secretariatului Comunităţii Energetice.

Capitolul VIII
DISPOZIŢII FINALE ŞI TRANZITORII

Articolul 32. Dispoziții finale şi tranzitorii

(1) Directorii Consiliului de administrație care au fost numiți pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi exercită atribuțiile pînă la finalizarea mandatului.

(2) În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul şi Agenţia vor întreprinde acţiunile necesare pentru preluarea de către Agenţie a activităţii de supraveghere energetică de stat. Pentru a asigura continuitate la desfăşurarea activităţii de supraveghere energetică de stat, Agenţia este în drept să angajeze prin transfer angajaţii Inspectoratului Energetic de Stat.

(3) Guvernul, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

– va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislaţiei în concordanţă cu prezenta lege;

– va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;

– va aproba, în temeiul prezentei legi, actele normative care asigură funcţionarea obiectelor energetice.

(4) Agenția, în termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

– va aduce actele sale normative de reglementare în concordanţă cu prezenta lege;

– va elabora, va aproba şi va pune în aplicare actele normative de reglementare noi, prevăzute de prezenta lege.

(5) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 1525/1998 cu privire la energetică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 50–51, art. 366), cu modificările şi

completările ulterioare.

PREŞEDINTELE PARLAMENTULUI **Andrian CANDU**

Nr. 174. Chişinău, 21 septembrie 2017.